

De energetische beschouwing der levensverschijnselen.

Dames en Heeren !

Drang tot wetenschap is de verwondering.¹⁾ En verwonderd is de mensch, wanneer hij met ontroering het leven beschouwt, dat hem elken dag in plant en dier, in schier oneindige weelde van vormen omringt; verwonderd over het ontkiemen van het zaad, dat hij zaait, over het ontluiken der bloemen, over het rijpen der vrucht, over het dier, dat zijn voedsel zoekt, over den zang van den vogel, over het nietig insect. Verwonderd is de mensch, die zich bewust is ook zelf dat leven te dragen, welks verklaring hij zoekt.

Het kwellende raadsel des levens heeft den denker nooit met rust gelaten, en een blik op de historie²⁾ leert dan ook, dat uit het nadenken over de levensverschijnselen niet alleen alle wijsgeeren hun argumenten hebben geput, maar tevens dat elke wereldbeschouwing steeds ten sterkste bekrachtigd of bestreden werd door de interpretatie der feiten uit de levende natuur.

Zoowel de leer der formae van ARISTOTELES, als die der monaden van LEIBNIZ vonden versterking in de bonte verscheidenheid, de eigen spontane werkdadigheid, welke de organismen ons toonen.

Het oude materialisme dankte haar opleven aan de moderne physiologische onderzoekingen, onder meer aan die der hersenphysiologie. Maar juist deze zelfde verschijnselen op andere wijze verklaard, zijn ook de empirische grondslag voor een ander uiterste, de wereldbeschouwing n.l. van het psychisch-monisme.

Denkers van alle tijden, die een intellectueelen achtergrond der dingen aannamen, wezen met nadruk op de harmonie en de doelmatigheid der levende natuur. Ook zijn SCHOPENHAUER'S „Wille" en VON HARTMANN'S „Unbewuste" en BERGSON'S „Elan vital," de hoeksteen van hun systemen, tevens begrippen, welke